

ОРІЄНТИРИ 2024

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ

РОЛЬ БІБЛІОТЕК В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Кейс
бібліотечних # 6
порад

УДК 021.4:355.1(072)
Р-68

Роль бібліотек в реалізації Державної ветеранської політики [Текст] : метод. матеріали. Вип. 6 / Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей» (Україна) ; уклад. М. М. Кіріллова. – [Б. м.] , 2024. – 21 с. – (Серія «Кейс бібліотечних порад»).

Видання містить методичні рекомендації стосовно інструментів реалізації Державної ветеранської політики в контексті діяльності бібліотечних закладів.

Орієнтоване на бібліотечних фахівців.

УДК 021.4:355.1(072)

ЗМІСТ

I. Ключові засади Державної ветеранської політики	4
Складові Державної ветеранської політики	5
• безпекова	
• економічна	
• соціальна	
• міжнародна	
II. Основні принципи організації діяльності бібліотек в контексті Державної ветеранської політики	8
Відкритість	9
Безпека	9
Безбар'єрність	10
• Фізична доступність	
• Інклюзивність	
• Турбота про ментальне здоров'я	
- Особливості у спілкуванні, про які варто пам'ятати	
- Що не треба робити у спілкуванні з військовими?	
- Ресурси	
Клієнтоорієнтованість. Бібліотечні послуги, актуальні для ветеранів	16
• Бібліотека – інформаційний центр	
• Бібліотека – освітній простір	
• Культурно-мистецькі заходи	
Меморіальна функція бібліотеки	21
Партнерство	21

КЛЮЧОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

У 2023 році Міністерство у справах ветеранів продовжило обговорення пріоритетних напрямів державної ветеранської політики й проблемних питань її реалізації. Це відбувається не випадково, адже по всій країні родини чекають захисників і захисниць з фронту, і саме в місцеві громади військовослужбовці повертатимуться з війни. Список потреб ветеранів дуже розширився і йдеться не лише про пільги, а й про повернення до цивільного життя, отримання освіти, відкриття власного бізнесу, підтримку здоров'я та психологічний супровід.

Детально ознайомитись з Державною ветеранською політикою та інструментами її реалізації можна за покликаннями:

- ***Державна ветеранська політика,***
- ***Сучасні інструменти реалізації ветеранської політики.***

Виокремимо ключові засади формування нової формули державної політики надання можливості всебічної реалізації ветеранів одночасно із впровадженням політики щодо їх соціального захисту. Держава має створити умови, щоб гідно зустріти наших Воїнів. Військовослужбовець, що повернувся додому, має бути не лише готовим до служби, а й бути впевненим, що держава після завершення служби надасть йому необхідні інструменти для інтеграції в суспільство, громаду, родину.

Ветеранська політика включає соціальну та психологічну допомогу, підтримку фахівців з супроводу ветеранів та демобілізованих, забезпечення житлом для ветеранів та чле-

нів їхніх сімей, освіту та професійну адаптацію, доступні адміністративні послуги через ЦНАПи, сприяння у працевлаштуванні та підтримку ветеранського підприємництва, розвиток адаптивних видів спорту. По суті це політика управління людськими ресурсами в безпековій, оборонній, соціальній, економічній сферах та у сфері здоров'я.

На перший погляд, можна не побачити у ветеранській політиці місця для діяльності бібліотеки, однак з початку повномасштабного вторгнення бібліотеки активно включились у волонтерську діяльність, спрямовану на допомогу захисникам. Це збори коштів, плетіння сіток, виготовлення смаколиків, пошиття білизни, збори книжок для захисників тощо. На жаль, після перемоги ми не зможемо сказати, що окреслений вид діяльності більше не актуальний. Так, нам доведеться деякі форми роботи трансформувати, адаптувати під вимоги часу, але ветеранська політика у найближче десятиліття буде основним напрямом діяльності як держави, так і місцевої влади, а відповідно і бібліотек. Зупинимось на основних складових ветеранської політики: безпековій, економічній, соціальній, міжнародній.

► БЕЗПЕКОВА СКЛАДОВА

В цій складовій ветеран є активним громадянином, інтегрованим в забезпечення стійкості громади та нації, готовим до оборони та національного супротиву (у разі ескалації військової загрози). Елементи безпекової складової:

- єдиний облік колишніх військових всього силового блоку;
- підтримка готовності до повернення до військової служби;
- легалізація та контроль надання військових послуг за кордоном;
- залучення до військово-патріотичного та національно-патріотичного виховання.

Залучення військових до національно-патріотичних заходів в бібліотеці – не новий формат. Бібліотеки Донеччини активно застосовують цю форму роботи ще з 2014 року. Є сенс підтримувати або налагоджувати партнерські стосунки з ветеранськими організаціями, щоб пропонований напрям діяльності не зупинився.

► ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА

Ветеран – працевлаштований громадянин, платник податків, конкурентоспроможний на ринку праці. Ветеранський бізнес – нові робочі місця, актуальні напрями діяльності. Елементи економічної складової:

- створення умов отримання цивільної спеціальності відповідно до потреб ринку праці за місцем проживання;
- програми заохочення підприємництва, що працевлаштовують ветеранів, членів їх родин та заснованих ветеранами;
- бібліотека – простір для навчання та комунікації.

В цьому аспекті бібліотека може виступати простором для навчання та комунікації, проведення тренінгів. І знов, не нова форма роботи, змінюється лише тематика заходів. Бібліотеки і в мирний час були осередками згуртування громади, і з початком повномасштабної війни перетворились на волонтерські хаби, що акумулюють навколо себе активних громадян та ресурси.

► СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА

Багатогранна складова, де ветеран – в першу чергу людина й захисник, якому держава після завершення служби надає необхідні інструменти для інтеграції в суспільство, громаду, родину.

Елементи соціальної складової:

- єдина система обліку отриманих послуг ветераном;
- підтримка фізичного та ментального здоров'я;
- забезпечення житлом (перехідний період);
- адаптація до цивільного життя, інтеграція в суспільство, родину, громаду, трудові колективи;
- підтримка осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів родин загиблих (померлих) захисників/захисниць України;
- бібліотека – простір для навчання, натхнення, зустрічей, подій.

Саме в соціальній складовій бібліотека має найширше поле діяльності та постає простором для навчання, натхнення, зустрічей та подій відповідно до матеріалів практичного посібника **«Чотири простори бібліотеки: модель діяльності»**. На жаль, війна змусила нас побачити в бібліотеках ще й простори безпеки, як фізичної, так і психологічної.

► МІЖНАРОДНА СКЛАДОВА

Ветеран – «дипломат у камуфляжі», який гідно представляє Україну на міжнародній арені. Паралельно з «офіційними» дипломатами, котрі мають відповідну освіту і навички, за всіх часів існувала дипломатія «неформальна». Віднедавна у цій риторичі з'явилося ще одне поняття: «ветеранська дипломатія». Елементи міжнародної складової:

- впровадження стандартів ЄС та НАТО;
- розвиток ветеранської дипломатії;
- залученість до міжнародних ветеранських спортивних спільнот;
- бібліотека – інформаційний центр.

У цій площині бібліотека виступає інформаційним центром. Тобто виконує свою основну функцію – поширює інформацію, допомагає в її пошуку, узагальнює й систематизує наявні за темою матеріали.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Враховуючи вищевказане, можна стверджувати, що бібліотечні заклади варто залучати до реалізації Державної ветеранської політики, адже вони мають базовий набір актуальних послуг та потенціал для їх розширення й адаптації під потреби ветеранів. Але для того, щоб ветеран або його родина прийшли отримати бібліотечну послугу, ця послуга має бути доступною. В поняття «доступність» ми вкладаємо не лише фінансову складову (тобто бібліотечні послуги є безоплатними), а набагато ширший сенс.

Організація бібліотечного простору та обслуговування має будуватись на засадах безбар'єрності та враховувати наступні принципи:

- відкритість;
- безпека;
- фізична доступність;
- інклюзивність;
- турбота про ментальне здоров'я;
- клієнтоорієнтованість;
- партнерство.

Ці принципи озвучувались неодноразово бібліотечними фахівцями та громадськими діячами ще до війни. Наразі вони не стали менш актуальними. Проте війна змусила уважніше поставитись до фізичної доступності та безпекової складової.

► ВІДКРИТІСТЬ

Бібліотеки мають бути по-справжньому публічними й відкрити свої двері усім громадянам та гостям країни.

Має бути вільний доступ до всіх фондів бібліотек, адже на сьогодні існує таке поняття як сховище, в якому зберігається більша частина фондів і до якої мають доступ тільки працівники бібліотек. Виняток – цінні книги, якими можна скористатись лише в читальних залах.

Дбаючи про відкритість, ми не можемо нехтувати безпекою користувачів та працівників бібліотек.

► БЕЗПЕКА

За час повномасштабного російського вторгнення в Україну в багатьох бібліотеках відбулись зміни. Одні під час повітряної тривоги просять відвідувачів перейти до найближчих укриттів, інші змогли облаштувати сховища у власних будівлях.

Уже понад рік триває великий спільний проєкт, започаткований Українською бібліотечною асоціацією (УБА) та Goethe-Institut Ukraine «Бібліотека як безпечне місце». За результатами цього проєкту маємо напрацьовані матеріали:

- **Бібліотека як безпечне місце**: методичні поради бібліотекарям зі створення безпечного простору в бібліотеках,
- **Бібліотеки-укриття**: Як змінилися бібліотечні простори в умовах війни.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ: ФІЗИЧНА ДОСТУПНІСТЬ, ІНКЛЮЗИВНІСТЬ, МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я

Наступні принципи організації простору та діяльності бібліотеки: фізична доступність, інклюзивність, ментальне здоров'я є складовими безбар'єрності в широкому сенсі. Адже безбар'єрність, як мозаїка, складається з багатьох елементів, починаючи від зручності наших міст та коректного спілкування з людиною й завершуючи турботою про ментальне здоров'я. Це доступна освіта, культура та працевлаштування для людей будь-якого віку, незалежно від їхніх особистих рис та соціального статусу. Та усі ці елементи об'єднує головна ідея – людина у центрі.

✓ Фізична безбар'єрність (доступність)

Повернення військовослужбовців до мирного життя буде супроводжуватись багатьма проблемами. Однією з них буде зростання рівня інвалідності як серед військових, так і серед цивільних. Саме тому ми маємо вже зараз працювати над архітектурними рішеннями бібліотечних просторів та наявністю спеціального технічного обладнання для людей з інвалідністю.

Фізична безбар'єрність – це більше, ніж просто пандуси. Це, коли усі об'єкти фізичного оточення доступні для всіх соціальних груп незалежно від віку, стану здоров'я, інвалідності, майнового стану, статі, місця проживання та інших ознак. Наявність ліфтів, широкі дверні отвори, відсутність турнікетів-вертушок, зручно розташовані кнопки, поручні у вбиральнях, на сходах, ліфтах, дублювання ключових написів шрифтом Брайля, тактильні плитки, контрастні написи, спеціальне технічне оснащення та програмне забезпечення для слабозорих й людей з порушеннями слуху – це лише мала частина елементів безбар'єрного середовища.

Фізична безбар'єрність передбачає створення середовища, де суспільний простір фізично доступний для кожного громадянина, враховуючи людей з обмеженою мобільністю шляхом упровадження принципів універсального дизайну.

Яскравим прикладом застосування принципів універсального дизайну є проект бібліотеки КПІ стосовно вдосконалення доступності. Робота в напрямі модернізації бібліотечного простору розпочалась ще у 2018 році. Наразі бібліотека КПІ має **Рекомендації стосовно вдосконалення доступності від Школи універсального дизайну** відповідно до чотирьох напрямів: простір, інформація, предмети, послуги. Частина із запропонованих рекомендацій вже виконано, та попереду ще багато роботи. Цим досвідом можуть скористатись й інші бібліотеки аби стати по-справжньому відкритими для всіх.

✓ ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Принцип інклюзивності передбачає, що в житті суспільства беруть участь різні люди і жоден з них, незалежно від зовнішності, походження, гендеру, фізичних даних, віку, стану здоров'я, орієнтації і будь-яких інших ознак, не відчуває себе виключеним.

Ветерани – це люди, які завершили свою військову службу, а це означає, що вони не у військовій формі, а значить ідентифікувати їх зовнішньо як людей з військовим досвідом складно. Це не якась окрема група людей, а невіддільна частина нашого суспільства.

Ми маємо не виокремлювати ветеранів в ізольовану групу, а залучати до загальних заходів, та подбати про те, щоб вони відчували себе частиною суспільства.

✓ **Ментальне здоров'я**

З початком повномасштабної війни змінилось чимало аспектів нашого життя. Зокрема, тепер практичного у кожного в оточенні є знайомий військовослужбовець або військовослужбовиця. Навіть просто виходячи на прогулянку вулицями відносно мирного міста, можна побачити українських бійців. Однак іноді не знаєш, як правильно поводитися та спілкуватися з ними, щоб не завдати ненавмисно болю чи незручностей та водночас висловити повагу.

Бібліотечні фахівці не є професійними психологами, тому не варто приміряти на себе цю роль. Наше завдання – створити сприятливе психологічне середовище для ветеранів, членів їх родин та інших відвідувачів бібліотеки. Стануть в пригоді декілька порад від соціального та військового психолога Олега Покальчука.

✓ **Особливості у спілкуванні, про які варто пам'ятати:**

1. Спокій та рівновага

Спочатку треба пізнати себе. Насамперед з'ясувати, що саме у тебе відбувається в думках та почуттях, оскільки це може неабияк впливати й на комунікацію з іншими. Тому спершу необхідно впорядкувати власні думки, а вже потім розпочинати комунікацію з військовими. Крім того, варто приборкати усі свої емоції, щоб не завдати співрозмовнику зайвих переживань та, можливо, навіть емоційного болю.

2. Повага та гідність

Не потрібно забувати й про субординацію та повагу і не сприймати кожного військового, як свого давнього знайомого, якого можна про все запитати та все йому розповісти. Їм необхідно мати особистий простір, як і будь-якій іншій людині.

3. Сприймати військового як звичайну людину

Ще один важливий пункт у спілкуванні з військовими – забути про протиставлення. Не варто сприймати наших захисників, як опонентів у розмові, які кардинально від нас відрізняються. Так, вони мають інший досвід війни, але залишаються такими ж людьми, як і цивільні.

4. Поважати особистий простір

Якщо людина не просила давати їй поради чи якісь терапевтичні послуги, то не потрібно цього робити проти її волі. Якщо не у вашій професійній компетенції допомогти військовому чи військовій – не варто робити добро через силу.

5. Використовувати короткі та чіткі фрази

Розмова має бути спокійна, чітка, з короткими фразами, без схлипувань та переживань. Якщо вас в якийсь момент переповнюють почуття – візьміть паузу.

6. Надати відчуття підтримки

Дайте людині підтримку, щоб вона відчувала, що ви просто поруч, що ви її любите та поважаєте з усім її досвідом.

✓ Що не треба робити у спілкуванні з військовими?

1. Не варто розпитувати людей, як вони почуваються

Військові сприймають такі питання, як дилетантські. Бо вони, дивлячись на цивільну людину, розуміють, що нічого не можуть їй сказати з того, що бачили. Це не можна передати, лише – пережити. А краще таке взагалі не переживати. Тому у військового виникає когнітивний дисонанс, як можна сказати про те, чого людина в принципі не здатна зрозуміти?

2. Бути обережними з фізичними контактами – брати за руку, плече чи обіймати.

Особистісний простір дуже важливий. Виняток, якщо це ваша близька людина. Або ж запитати дозволу, чи можна це зробити. Є різні поради на цю тему, але вони не враховують специфіку ситуації, тому просто будьте чемні у фізичних контактах.

3. Уникати сильних звукових подразників

Крики або ж розмова в дуже гучних місцях теж може дратувати. Голосний звук – це індикатор небезпеки. Якщо ви мимоволі поставили співрозмовника в таку некомфортну ситуацію, вас теж будуть сприймати неприязно.

✓ **Читати більше про психологічні особливості взаємодії з військовослужбовцями та ветеранами:**

- **«Люди з досвідом війни. Гідність. Взаємодія»** – добірка матеріалів, які допоможуть цивільним зрозуміти стан людини, що повернулася з фронту та стати надійною підтримкою для ветеранів.
- **«Як ти, брате?»** – волонтерський проєкт, покликаний навчити людей, як військових, так і цивільних, надавати психологічну допомогу одне одному під час війни. Засновник проєкту – психотерапевт і соціальний психолог Антон Семенов. Разом з командою він розробляє посібники, які містять прості та дієві алгоритми взаємодії в різних ситуаціях.
- **«Як спілкуватися з військовими?»** – інтерв'ю з соціальним та військовим психологом Олегом Покальчуком.

✓ Більше ресурсів за темою

Сайт громадської організації «Безбар'єрність»

Цю платформу можна назвати практичним онлайн-посібником з питань безбар'єрності та головним ресурсом, де зібрані корисні поради, рекомендації, довідники стосовно нашої тематики. Громадська організація є виконавчим партнером ініціативи Олени Зеленської зі створення Всеукраїнської програми ментального здоров'я та ініціативи «Без бар'єрів», спрямованої на створення рівних можливостей для всіх українців. Серед основних розділів сайту:

- складові безбар'єрності;
- правила мови;
- словник;
- безбар'єрний календар;
- етика взаємодії з різними людьми;
- взаємодія у періоди стресу;
- у воєнний час;
- люди з досвідом війни.

Дія. Освіта

Національна едьютейнмент освітня платформа актуальних знань та навичок є чудовим інформаційним ресурсом, яким можуть користуватись бібліотекарі для особистого занурення в тему та поширення досвіду серед користувачів бібліотек. Наразі на платформі є чотири серіали відповідної тематики:

- «Держава без бар'єрів» допоможе дізнатись про різні аспекти безбар'єрності в роботі публічних службовців;
- «Безбар'єрна грамотність» змінить ваше мислення щодо інклюзивності, допоможе звільнитись від упереджень у роботі з людьми – це ще один бар'єр, який ви можете подолати;

- «Психологічна та юридична допомога під час воєнного стану» розкриє ключові питання психологічної готовності до бойових дій та стабілізацію власного стану в кризових та екстремальних умовах. Військовослужбовці дізнаються, як опанувати себе в складних ситуаціях. Близькі та родичі військових зрозуміють, який шлях проходить військовослужбовець перед поверненням до цивільного життя;
- «Цифрові технології для людей з інвалідністю» допоможе подолати обмеження у пересуванні, вади слуху чи зору, які заважали користуватися інтернетом і гаджетами. Розробники винайшли чимало інструментів, які допоможуть у цьому.

► КЛІЄНТООРІЄНТОВАНІСТЬ

Якщо порівнювати клієнтоорієнтованість з безбар'єрністю, можна побачити наскільки елементи цих принципів переграють між собою. Головною особою в обох випадках є людина (клієнт, користувач, читач, ветеран).

Складові клієнтоорієнтованості:

- привітний персонал;
- наявність навігації по бібліотеці;
- безбар'єрність;
- зручні санітарні зони;
- доступ до питної води, кави тощо;
- графік роботи, зручний для користувача;
- наявність актуального переліку послуг.

У бібліотеці клієнтоорієнтованість можна розуміти як вміння виявляти потреби клієнта і створювати пропозицію послуг у формі, яка буде оптимальною для кожної конкретної людини, зокрема для військовослужбовців, ветеранів та членів їх родин. Які ж послуги може запропонувати бібліотека ветеранам та членам їх родин?

✓ Бібліотечні послуги, актуальні для ветеранів

✓ Бібліотека – інформаційний центр

В першу чергу бібліотека залишається інформаційним центром, тобто виконує свою основну функцію: відстежує, систематизує та поширює актуальні ресурси, які можуть стати в пригоді ветеранові.

Пропонуємо декілька важливих ресурсів:

- Міністерство у справах ветеранів України (<https://mva.gov.ua/ua>);
- благодійні фонди та організації (<https://nlu.org.ua/article.php?id=185>);
- портал електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>);
- державні реєстри;
- ГО Інститут молоді (<http://surl.li/necfh>);
- е-Ветеран (<https://eveteran.gov.ua/>) – сучасний цифровий інструмент інформування та надання кваліфікованих послуг українським ветеранам і ветеранкам, членам їхніх сімей і родин загиблих Воїнів. На сайті можна отримати вичерпну інформацію стосовно питань соціального захисту, про надання статусів, а ідентифікувавшись за допомогою електронно цифрового підпису – скористатися цифровими ветеранськими послугами.

Та щоб ці ресурси не стали просто списком, ми, бібліотекарі, маємо ознайомитись з кожним ресурсом та пропонувати ветеранам-користувачам бібліотек послугу релевантну запиту.

✓ **Бібліотека – цифровий хаб, тренінговий центр, освітній простір**

Наступний формат послуг, що може запропонувати бібліотека – це послуги цифрового хабу, тренінгового центру, навчального простору, а саме:

- доступ до інтернету та технічних засобів бібліотеки;
- доступ до електронних сервісів;
- опанування навичок роботи в електронних сервісах;
- неформальна освіта.

✓ **Неформальна освіта**

Цей вид діяльності набуває різних форм. Бібліотеки можуть впроваджувати:

- самостійно розроблені освітні курси, спрямовані на розвиток цифрових компетенцій у ветеранів;
- тренінги на базі бібліотеки із залученням громадських організацій, експертів з різних галузей;
- мовні курси;
- інформування про актуальні навчальні платформи.

✓ **Онлайн-ресурси неформальної освіти:**

Навчання учасників бойових дій. Нещодавно в Україні стартував новий експериментальний урядовий проєкт, за яким учасники бойових дій та особи з інвалідністю внаслідок війни можуть безоплатно пройти професійне навчання. Навчання може здійснюватися як за очною (денною, вечірньою), так і дистанційною, дуальною формами, або їх поєднанням. Строк навчання – до 6 місяців. Заявку на навчання можна подати онлайн. Рішення щодо направлення на професійне навчання ухвалюється центром зайнятості не пізніше ніж на п'ятий робочий день з дня подання документів.

Дія. Освіта – національна освітня платформа актуальних знань та навичок. Тут кожен може безоплатно здобути важливі знання заради власного ж успіху.

Prometheus – найбільша платформа онлайн-освіти в Україні. В партнерстві з найкращими лекторами, а також провідними компаніями та міжнародними організаціями створює онлайн-курси з найбільш популярних тем, зокрема опанування нової (цивільної) спеціальності.

ГУРТ – портал, що пропонує найактуальніші можливості та унікальні матеріали для своїх користувачів. Навчання – одна з найпопулярніших рубрик як серед початківців, так і серед досвідчених користувачів. Навчання підприємництву, воркшопи для лідерів, вебінари з фандрайзингу, величезний спектр вишколу для підвищення професійного рівня, отримання корисних навичок, налагодження нових контактів.

✓ Культурно-мистецькі заходи

З 2014 року почало розвиватися ветеранське мистецтво, знайшовши свій прояв у літературі, картинах, світлинах, піснях, а з початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України воно отримало новий поштовх для розвитку та набуло нового суспільного значення.

Мистецтво ветеранів не має перетворитися на субкультуру у межах загальноукраїнського мистецтва. «Мистецтво ветеранів має бути інтегроване в культурний контекст України. Аби саме через нього ми розуміли, що ті цінності, які несуть військові, сприймаються рештою суспільства як свої. Ми не можемо допустити, щоб це мистецтво стало субкультурою», – наголошує Юлія Лапутіна, міністр у справах ветеранів.

Проте, ветерани, військовослужбовці можуть виступати не лише головними героями заходу, а й простими учасниками, слухачами таких форм роботи як:

- зустрічі у форматі «жива книга»;
- розмовні, літературні, дискусійні клуби;
- зустрічі з письменниками та презентації книг;
- спільні заходи з дітьми/родинами;
- майстер-класи;
- перегляди та обговорення фільмів;
- літературно-мистецькі фестивали;
- творчі виставки тощо.

Більше про різноманітні ініціативи бібліотек на підтримку ветеранів можна прочитати в публікації **«Підтримка бібліотеками ветеранів та членів їх родин»** у блозі Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого.

✓ **Популяризація літературної творчості військових та ветеранів**

Ця форма роботи є надзвичайно потрібною у справі донесення до читача того, чим є війна та якою вона є. Крім цього, література про війну має терапевтично-реабілітаційний ефект як для автора, так і для читача. Яскравими прикладами популяризації літературної творчості військових та ветеранів можуть бути різні за масштабом заходи, такі як:

- **Всеукраїнський форум військових письменників**, ініційований Львівською обласною бібліотекою для юнацтва імені Романа Іваничука;
- **Голос бойового серця** – регіональний проєкт поширення серед користувачів Донецької обласної бібліотеки для дітей творів військового поета Богдана Назаренка;
- **Презентація поетичної збірки Павла Вишебаби** «Тільки не пиши мені про війну» від Мангушської публічної бібліотеки у форматі буктрейлера. Локальний захід, проте не менш вагомий за змістовною складовою.

► МЕМОРІАЛЬНА ФУНКЦІЯ БІБЛІОТЕКИ

Мета нової ветеранської політики – це адаптація, реабілітація, створення широкого простору можливостей для самореалізації, а також вшанування подвигу наших захисників і захисниць. Нас могло просто не бути, але ті, хто боронив країну на полі бою, хто віддав найдорожче заради країни – реально змінили світ.

В цьому контексті завдання бібліотек – акумуляція документів (інформаційних ресурсів) та забезпечення їх розповсюдження у часі. Практично це можуть бути «книги пам'яті» загиблих військовослужбовців, віртуальні або «живі» музеї тощо. Суть меморіальної функції зводиться до забезпечення збереження всіх зібраних документів протягом якомога більш тривалого часу з метою їх передачі наступним поколінням.

► ПАРТНЕРСТВО

Зрозуміло, що така масштабна діяльність не є можливою без партнерства. Йдеться про співробітництво з усіма зацікавленими сторонами, націлене на підтримку ветеранів, реалізацію ветеранської політики, розвиток людей та громад. Ветеранська політика – це не тільки про соціальний захист або фізичну реабілітацію, це про стійкість громад, про людей, це про обороноздатність.

Лише у співпраці держави, органів місцевого самоврядування, закладів освіти й культури, неурядових організацій й громадських активістів ми допоможемо нашим Захисникам і Захисницям гідно повернутися до цивільного життя.

Методичне видання

Серія «Кейс бібліотечних порад»

Випуск 6

Роль бібліотек в реалізації Державної ветеранської політики

Методичні матеріали

Укладач: **Кірілова** Марина Миколаївна

Оформлення: М. М. Кірілова

Редагування: Н. І. Ганжела

Відповідальний за випуск: Ю. С. Василенко